

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbevlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 58

Sreda, 24. julija 1935

Leto X

Izpremembo volilnega zakona obetajo

Kakšen naj bo?

Za normalizacijo naših notranjih političnih razmer so potrebne nove pravilne volitve. Narodna skupščina je silno važen politični in državni organ in je, če ta ni zdrav, normalno politično življenje nemogoče. Sedanji volilni zakon ne nudi te solidnosti, če se tudi ne vrše nasilstva in nepravilnosti, ker ne moremo nikdar dobiti iz volitev skupščine, ki bi odgovarjala pravemu narodovemu razpoloženju.

Različne skupine, ki so velikega pomena pri volitvah, so politično važne, pa na primer ne morejo postaviti niti kandidatne liste.

Dalje imamo javno glasovanje, ki z ozirom na gospodarsko odvisnost ljudskih množic nikdar ne more jamčiti za svobodno volitve ter da po volilni geometriji veljavnega volilnega zakona pripade majhni relativni večini velika večina poslancev.

Res je komično in žalostno ob enem, da je mogel bivši justični minister Kojić tak monsturni zakon primerjati z angleškim volilnim zakonom. V angleškem volilnem zakonu je nepripravno, da je razdelitev volilnih okrožij ostala tista, kakor jo je določil volilni zakon pred petdesetimi leti. Od takrat je število volilcev v nekaterih okrožjih poraslo, zlasti po mestih, na deželi pa je obratno. Na Angleškem se odrekajo neradi starim navadam in to stanje prihaja enkrat v prid tej, enkrat pa oni stranki. Kar pa je v angleškem volilnem zakonu, to je, **tajna volilna pravica**, in sicer, **ne le za polnoletne moške, ampak tudi ženske državljane**. Tudi šo volitve **popolnoma svobodne**. Primera našega zakona z angleškim volilnim zakonom torej ni mogoča.

Naravno je vprašanje, kako naj se naš volilni zakon izpremeni? Kakšna naj bo njega podlaga?

Nikakor bi se pri tem ne smelo tratiti časa z razpravami o tehničnem problemu zakona, ker bi to utegnulo škodovati pravilni rešitvi političnih vprašanj. Tehnično delo naj opravijo občine in sodišča. Glavna stvar je, **da se izvrše vpisi volilcev neglede na menjavo stanovanja v volilni imenik**.

Glede kandidatnih list se pojavlja reakcionarna zahteva čistega okrajnega volilnega sistema in da se nekaj vredna določba sedanjega volil-

nega zakona o državnih listah zavrže. Okrajni volilni sistem, ki je podlaga tudi sedanjemu zakonu, pomeni največjo politično reakcijo in popačenje volje volilcev.

Predvsem je vprašanje, če hočemo še dalje vztrajati pri porušitvi strankarskega sistema, ali pa je že zmagala uvidevnost, **da brez obstoja političnih strank ni zdravega političnega življenja**. Politične stranke so ograjba ljudske discipline, one delajo red v javnem življenju. Državljeni se grupirajo in formirajo v večje skupnosti. Potem ni sto ali tisoč različnih naziranj glede javnih zadev, marveč se agitira in pridobiva le v omejenem številu za razne politične programe. To prinaša v javno mnenje red in disciplino in državni organi, zakonodajne korporacije in vlada stoje pod zavedno smotreno kontrolo. Izvoljeni poslanci so pod nadzorstvom svoje stranke, ki trajno obstoja. Če pa ni političnih strank, potem tudi ni kontrole nad poslanci, tako, da je nemogoče govoriti o njih načelnem udeleževanju. Poslanci smatrajo poslanski mandat kot svojo zadevo in le prepogostoma mandat tudi zlorablja.

Če motrimo stvar s tega stališča, potem je jasno, **da zdrav strankarskopolični sistem ne more nikdar ssoneti na sistemu okrajnih volilnih okrajev**, kjer prihajajo preveč interesi lokalnih vplivov in zvez do veljave ter imajo stranke kot take le malo vpliva. Le v deželah z demokratično tradicijo in močnimi političnimi strankami je mogoče, da te stranke vplivajo tudi na postavitev okrajnih kandidatov. Ta vpliv utegnejo imeti predvsem verske in plemenske stranke, ki žive v skupinah po posameznih okrajih. Sistem okrajnih volilnih okrajev bi pri nas stranke z načelnim stališčem uničil, zato pa verske in plemenske stranke ojačil.

Še večje pomisleke zbujajo potvaritev ljudske volje pri sestavi narodne skupščine. Pri sistemu okrajnih volitev se **vsaj manjšinski glasovi izgube**. Tako na primer utegne dobiti stranka v vsakem okraju 500 glasov, torej v 400 okrajih 200.000 glasov, ne da bi dobila le en sam mandat, in to le zaradi tega, ker bi stranka ne mogla dobiti v nobenem okraju absolutne večine. Dvestotisoč volilcev ostane potemtakem brez zastopnika,

dočim bi bili poslanci, ki so v kakem okraju dobili le nekaj tisoč glasov, izvoljeni. Zato je **proporcionalni volilni sistem prva zahteva demokracije in resnični izraz principa državljanske enakosti**. Zato so tudi povojne demokracije, kjerkoli so se uveljavile, uvedle sistem državnih list. Liste postavljajo stranke in vsaka lista dobi toliko poslancev, kolikor odpade glasov nanjo v celi državi. Stranke se ne more siliti, da postavlja kandidate tudi tam, kjer jih ne želi postaviti. Postaviti more tudi le omejeno število kandidatov, dobi pa toliko mandatov, kolikor je zbrala glasov na voliščih, kjer je kandidirala. S stališča pravičnosti in enakosti vseh državljanov, zahtevamo, **da se uvede sistem državnih list, pri čemer imajo stranke svobodo, da postavijo svoje kandidate v tolikih okrajih, kolikor jih žele, da pa se mandati proporcionalno, številu oddanih glasov za posamezno listo primerno razdele**.

Druga, vendar omejena oblika tega proporca je, sistem list volilnih okrožij (pravtako kakor so sedaj državna razdeljena v prid večine), pri čemer se mandati proporcionalno razdele po številu pripadajočih glasov listam v volilnem okrožju. Tudi ta sistem je pravičnejši, boljši in vsakakor bolj primeren kakor sistem okrajnih list.

Delavski razred živi raztresen po vsej državi, po vseh okrajih. Zaradi naših gospodarskih razmer je le malo okrajev, posebej po sedanji razdelitvi, kjer bi imelo delavstvo večino. Delavstvo sme torej z vso pravico zahtevati, da se njega zastopstvo v novi zakonodajni korporaciji zagotovi. Le oni, ki žele tudi za bodoče uničenje političnih strank ter so za to, da nižji družabni razredi ostanejo brez zastopstva, se morejo izreči za sistem volilnih okrajev. Mi smo pa čisto odločno za propore, in sicer predvsem za proporcionalno volilno pravico pri sistemu državnih list, v najslabšem primeru pa za sistem volilnokrožnih list s proporcem, ob primerno velikih volilnih okrožjih, katerih bi ne smelo biti v celi državi več kakor največ deset. Nasprotno se pa bomo prav odločno borili proti reakcionarni zahtevi, da bi vsak okraj volil enega samega poslanca, brez proporca in brez volilne liste.

Po Ž. T.

„Kdor drugim jamo koplje . . .“ Boj med nacional-socializmom in katolicizmom

Za zmago hitlerjanstva v Nemčiji je bilo odločilno stališče političnega katolicizma, ki je imel med drugim trdno teritorialno oporo v katoliški Bavarski. Politični katolicizem se je odločil za nacionalni socializem; računal je tako: z zmago nacional-socializma se znebimo »brezverske« socialne demokracije, delili si bomo s fašisti državno oblast, »dušno skrbstvo« bo pa pripadlo nam. Tako so ob Hitlerjevem prevzemu politične oblasti zaplapolale hakenkreuzerske zastave ne samo na uradnih poslopih, temveč tudi na zvonikih katoliških cerkva. Tudi posebni dopisnik ljubljanskega »Slovenca« je tedaj iz Berlina pozdravil Hitlerjevo zmago, češ, zdaj je konec socialdemokratskega »brezverstva« in framazonske nemorale, nemški narod se bo zdaj verško in moralno preporodil. Še mnogo kasneje — pri posaarskem plebiscitu — se je politični katolicizem iz istih razlogov opredelil za hitlerjance in obrnil hrbet fronti, ki je zahtevala nadaljnjo samostojnost Posaarja.

Iz istih osnovnih razlogov — iz sovraštva proti socializmu — je politični katolicizem v Avstriji postal ujetnik aristokratskega fašizma, iz istih vzrokov podpira v Franciji fašizem, iz istih vzrokov podpira vsepovsod vsako nazadnjaško gibanje, ki je v kaki deželi slučajno v modi. Edino izjemo tvori njegova belgijska stranka.

Nemški primer te dni živo dokazuje, kako se je pri tem uračunal politični katolicizem. Fašisti so z namernim sprejel na znanje njegovo potrebno podporo ob prihodu na državno krmilo; ko pa so zmagali, so jasno povedali svojim podpornikom: vladali bomo sami in z nikomer ne bomo delili oblasti. Šef štaba nacionalsocialističnih oddelkov SA je za hrubil v obraz političnemu katolicizmu, ko je zadvomil nad to bridko resnico: »Kdor se nam upira, ga bomo pobili, kdor nas izziva, ga bomo napadli.«

Dočim je katoliški centum pod režimom politične demokracije vedno igral važno vlogo, ga je nepomirljivi nacionalsocializem popolnoma izločil. Tudi lojalnost katoličanov v Posaarju napram hitlerjevcem ni prav nič spreobrnila nacionalsocialistov. Nacionalsocializem zahteva zase neomejeno oblast, zahteva zase ne samo političen monopol, temveč tudi vse »dušno skrbstvo«. Proti katoliškim verskim dogmam postavlja dogmo edino zveličavnega, bojevitega, imperialističnega nacionalsocializma, nemška nacija in Führer, to je »bog bogova«.

Katoliška cerkev, ki se čuti vedno bolj prevarano v svojih računih, se je v zadnjem času začela upirati temu stanju, ki ga je sama pomagala ustvariti v svojem slepem sovraštvu proti socializmu. Saj nacionalsocializem že odkrito izjavlja, da mu ni potrebna nobena vera, kakor samo vera vase:

»Mi verujemo v pravilnost našega hotenja, mi verujemo v pravilnost našega svetovnega nazora, mi verujemo v svojega Führerja Adolfa Hitlerja, mi verujemo v večnost nemške nacije.«

Teško je prorokovati izid sedanjega boja med političnim katoliciz-

Iz narodne skupščine

V narodni skupščini so imeli splošno razpravo o proračunskih dvanajstinah.

Predsednik vlade Stojadinović je v debati obširno odgovarjal in pojasnjeval stališče vlade. Pooblastila vlade so nujna in so običajna tudi v bolj-ših demokracijah ter se porabljajo od početka vojne sem. Vlada nima volilnega mandata, ampak mandat dela. Javnost je proti obstoječemu volilnemu zakonu. Poleg volilnega zakona sta potrebna zakona o tisku in zakon o društvih, zborih in posvetih. Volilne borbe ne sme več sprejeti policijski aparat na svoja ramena, ampak velike državljanske formacije. (Op. ured.: To je princip velikih strank?) Stranke se morajo ustvarjati od spodaj. Stranke se ne

smejo snovati na stari podlagi verskih in plemenskih načel. To se ne sme več povrniti. Delo za snovanje novih strank je dovoljeno v mejah zakonov. Vlada se v snovanje ne bo vmešavala. Za izdajo novih zakonov pa je potrebno nekaj časa in nekaj političnega pomirjenja.

Po dolgi debati je bil proračun načelno sprejet s 190 glasovi (proti 2 glasa).

V ponedeljek se je pričela podrobna razprava.

Vsa levica proti reakciji na Španskem

Bivši španski ministrski predsednik Azana, voditelj španske levice, je imel v Bilbaou shod, na katerem

je bilo nad petdesettisoč udeležencev. V svojem govoru je povedal, da se je zedinjenje vseh levičarskih strank na Španskem že izvršilo. Stranke zahtevajo nove volitve.

Meščanske levičarske republikanske stranke priznavajo s tem, kako so grešile, ko so se vezale z reakcijo ter onemogočile sodelovanje socialistov v parlamentu.

Težke delavske borbe v Zedinjenih državah

Minuli teden so v več državah Zedinjenih držav nastale demonstracije in stavke nezaposlenih in zaposlenih. V Južni Dakoti je bilo sto oseb ranjenih pri demonstracijah. Delodajalci so začeli poslabševati mezde in obenem nastopa pomanjkaje dela.

mom in nemškimi fašizmom, ali bo popolnoma zmagala fašistovska organizacijska in politična nasilnost ali bo katolicizem mogel skleniti ponoven polovičarski sporazum, ki bo vsaj na zunaj priznaval njegov vzgojni pomen v fašistovski državi. Prav gotovo pa iz nemškega dvo-boja sledi en nauk:

ako se da politični katolicizem voditi samo po slepem

Vseposvobod navdušeno pozdravljen predlog

O ustanovitvi Socialistične zveze delovnega ljudstva

Mariborski zaupniki enodušno za ustanovitev naše stranke

V petek, dne 19. t. m. se je vršila v Mariboru velika konferenca zaupnikov, ki je razpravljala o potrebi ustanovitve Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Konferenco je otvoril s. Eržen, za predsednika je bil pa izvoljen s. Jelen.

Prvi je govoril s. Petejan, ki je predvsem obrazložil politični položaj in s tem v zvezi opozoril na perečo potrebo, da se pojavi na politični pozornici tudi delovno ljudstvo in zahteva, da se bo v bodočnosti upoštevalo tudi njegov glas in njegove zahteve. Režim diktature je za nami, živimo pa v prehodni dobi, ki bo zahtevala koncentracijo vseh naših sil za upostavitve resnične demokracije.

S. Eržen je omenil, da je sedanja akcija že tretji poizkus formiranja naše samostojne politične stranke. Enkrat so nam jo prepovedali, drugič so razveljavili našo listo in sedaj se pojavljamo v tretjič. Naša zahteva je seveda ne samo politična, ampak tudi gospodarska, socialna demokracija. V boju za dosego cilja pa je delovnemu ljudstvu potrebna enotnost in zopet enotnost.

Velika konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva v Šoštanj

Minulo nedeljo se je vršila v Šoštanju velika konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva. Konferenco je otvoril kot sklicatelj s. Jelen iz Maribora, za predsednika pa je bil izvoljen s. Koradej, ki je po kratkem nagovoru podal besedo s. Jelemu. Referent je v daljšem govoru obrazložil politični položaj in nato razpravljala o potrebi ustanovitve samostojne politične stranke, ki se bo po celjskem sklepu imenovala »Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije«. Političen vpliv delovnega ljudstva je zlasti potreben, da se prepreči preganjanje. Prejšnji režim je premestil celo vrsto železniških delavcev iz Maribora, ki se še vedno niso vrnili na svoja stara mesta, čeprav je bila izdana amnestija, in je že po-

Socialistična zveza delovnega ljudstva v konjiškem srezu

Predpriprave za obnavljanje našega političnega življenja so zaključene

V nedeljo, dne 21. julija se je vršila v Konjiškem srezu konferenca, katere so se udeležili delavci in mali kmetje iz vseh krajev tega sreza. Zastopani so bili kraji: Konjice, Oplotnica, Zreče, Tapanje, Vitanje, Stranice in Loče. Že samo dejstvo, da so delegati po 3 ure daleč prišli na to konferenco v Konjice, kaže o velikem zanimanju in navdušenju, ki vlada v tem srezu za obnavljanje političnega življenja.

Sklicatelj konferenca s. Vidovič je zbranim delegatom obrazložil pomen celjske konference ob priliki zleta »Svobode«, nadalje

sovraštva proti socializmu, udari samega sebe.

dočim ljudske množice na drugem terenu nadaljujejo svoj boj. V ta nauk naj bi se malo zamislili tisti gospodje iz slovenskega katoliškega društva, ki proslavljajo fašistovske »Ognjene križe«, istočasno se pa trudijo za razpuste delavskih organizacij, ki se boré za svobodo vsakega prepričanja.

V tem smislu je treba razumeti sklepe celjske konference o potrebi ustanovitve Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Nato je s. Jelen prečital resolucijo celjske konference, ki je bila od vseh navdušeno sprejeta in izvoljen poseben pripravljalni odbor za ustanovitev stranke.

Na predlog s. Petejana je bila sklenjena brzojavka na prometnega ministra dr. Spaha, v kateri se ga opozarja, da kljub proglašeni amnestiji od prejšnjega režima pregnani železničarji še vedno niso prišli nazaj v Maribor.

Konferenca je nadalje poslala pozdrave svobolaskemu prvoborc delavskega gibanja v Mariboru, s. V. Močniku.

Ob splošnem navdušenem pritrjevanju sta bili sklenjeni tudi pozdravni brzojavki stavkajočim in izprtim grafičarjem in pa kovinarjem na Jesenicah.

Konferenca je bila enodušen izraz volje mariborskega delavstva po ustanovitvi lastne socialistične stranke. To zahtevo pozdravlja i obrtništvo i kmetje na deželi.

prej »Glas naroda« javno hvalil bivšega ministra g. dr. Marušiča, češ, da je izposloval, da se bo ta krivica popravila in da se bodo v Srbijo premeščeni železničarji vrnili zopet nazaj v Maribor.

Udeleženci konference, so govornikom izvajanjem burno pritrjevali in z velikim navdušenjem odobrili sklep celjske konference, da se ustanovi oz. obnovi Socialistična zveza delovnega ljudstva. Končno je bil izvoljen pripravljalni odbor, na kar je s. Koradej pozval zborovalce, da ostanejo budno na straži in pazno sledijo potem delavskega časopisja političnim dogodkom, nakar je zaključil konferenco, ki se je bila pretvorila v pravo manifestacijo delovnega ljudstva Šoštanja in okolice.

politične, socialnopolitične, gospodarske in kulturne zahteve, ki jih je postavila celjska konferenca.

Ob velikem navdušenju so delegati konjiške konference potrdili vse one sklepe, ki so bili napravljeni v Celju. Postavljeni so bili za vse kraje v konjiškem srezu krajevni pripravljalni odbori, ki stopijo v akcijo takoj, čim bodo dobili potrebna navodila.

W. G. Nouhuys:

Aretiran

Hipoma se mu ustavijo oči na pšeničnem kruhu s svetlorjavo skorjo — divje poželenje se mu vzbudi, od sekunde hujše.

Pogleda na cesto — vse tiho. Iz zadnjega dela hiše se še vedno slišijo kričeči glasovi.

Iz roke izpusti dinarja v žepu — še enkrat se ozre — seže po kruhu — skoči k vratom, ki jih naglo odpre, da zvonec glasno zazvoni. Potem se, stiskajoč kruh k sebi, brzo splazi ob hišah.

Še ni pri drugi hiši, ko zasliši nekoga za seboj in začuti neko roko na tilniku.

»Lepo si ukradel,« zabruna neki glas.

Takoj izpusti Jože kruh na tla in ga sune z nožo nazaj.

»Ne, to nič ne pomaga, le zopet ga poberi,« pravi stražnik. »Vse sem videl — tebe že še naučimo. In zdaj hajdi — naprej!«

»Oh, prosim, izpustite me, dobri gospod komisar — moja mati bo po-

šteno plačala!« stoče fant.

»Ne delaj neumnosti, naprej!« mrmra stražnik ter ga zgrabi za rokav.

Tako gresta par ulic dalje. Mimoidoči ju zvedavo pogledujejo. Zdaj pa zdaj poskuša Jože pobegniti, toda zaman! Tako dospeta do stražnice.

Fanta porinejo v majhno, toplo sobo, kjer neki drug stražnik bere ob plinski svetiljki časopis. Uradnik dvigne glavo.

»Kaj ste privedli?«

»Malopridnež je sunil v Koldvorski ulici hlebec kruha.«

»Tako! Sem ga položil, ničvrednež!«

Strogo pogleda Jožeta in ne preneha brati. Prijetna toplota se je širila po majhnem prostoru, kar je ugajalo fantu. Docela mirno je motril vse to: zakajeni strop, rjavo pobarvano mizo, rjave stene in slednjič oba uradnika, čijih gumbi na uniformi so se svetlikali. Stražnik, ki je sedel pri mizi, je imel na glavi le še malo redkih črnih las, pač pa je imel lepo, črno brado, ki mu je pokrivala

Za ustanovitev Socialistične zveze delovnega ljudstva

Delavstvo Slov. Bistriškega okraja za Socialistično zvezo delovnega ljudstva

Za preteklo nedeljo je bila sklicana politična konferenca, katere se je spreminila v res lep in impozanten politični shod, kakršnih že dolgo nismo imeli.

Sodrugri kovinarji iz Slov. Bistrice so prišli na konferenco korporativno s pevci, ki so pred shodom in po shodu krasno prepevali delavske pesmi, ki so napravile shod še veličastnejše.

Konferenco je kot sklicatelj otvoril s. Petejan iz Maribora. V predsedstvo sta bila izvoljena ss. Sovič in Dorn. K prvi točki dnevnega reda je poročal s. Petejan, kateri je v daljšem referatu orisal razvoj dogodkov od 6. januarja 1929 do danes. Dotaknil se je vseh režimov od takrat do danes, glavne akcije, uspeha — ali bolje rečeno — ogromne neuspehe istih na političnem, gospodarskem in socialnem polju, katerih posledica je gospodarsko propadanje širokih množic, zlasti delavstva.

Pojasnil je padec Uzunovića, nastop Jevtića ter njegov žalosten konec. Omenil je politične akrobacije narodnih poslancev, kateri so zgubili vsak ugled pred javnostjo.

Nadalje je omenil nastop sedanjega režima in njihovo izjavo glede spremembe političnih zakonov, kar delavstvo brezdvomno pozdravlja. Nadaljna sodba o novem režimu bo mogoča še-le na podlagi dela.

Govornik je dalje pojasnil sklepe celjske konference o ustanovitvi nove stranke ter akcijskega programa. Govoril je o potrebi delavskega tiska v razrednih organizacijah. Končno je predložil resolucijo, katere je bila z navdušenjem in soglasno sprejeta.

Referat s. Petejana je bil sprejet z ogromnim odobravanjem.

Končno je bil izvoljen pripravljalni odbor za obnovo stranke, v katerega so bili izvoljeni sledeči sodrugri: Dorn Josip, Sovič Ludvik, Germ Ludvik, Vrhovnik Franc, Pajer Franc in Kranjc Ludvik. Nakar je predsednik zaključil to prvo in impozantno zborovanje, ki je pokazalo, da tudi pri nas živi in se razvija socialistična misel in želja po samostojnem političnem pokretu.

Resolucija

Delavstvo iz Slov. Bistrice in okolice, zbrano na politični konferenci dne 21. julija 1935 enodušno osvaja sklepe celjske konference z dne 7. julija t. l. ter želi, da se nova politična stranka pod imenom **Socialistična zveza delovnega ljudstva čimprej ustanovi.**

Istotako osvaja objavljen akcijski program nove stranke in boj za svobodo.

Delavstvo apelira na novo vladu, da takoj razpusti Narodno skupščino, izvoljeno potom zloglasnih volitev z dne 5. maja t. l. in da nove politične zakone izda po **zastlišanju zastopnikov vseh plasti našega naroda potom javne ankete**, na kateri mora biti zastopan tudi delavski razred.

Delavstvo zahteva, da se obstoječa zakona za podeželske in mestne občine takoj spremenita in razpiše nove volitve za vse občine na podlagi splošne tajne, enake in proporcionalne volilne pravice.

Delavstvo apelira na g. ministra sabračaja, da takoj vrne premeščene železničarje na svoja stara mesta in tako popravi veliko krivico, storjeno po prejšnjem režimu.

2000 kovinarjev se vrne na delo

Obvestilo Vrhovnega medstrokovnega odbora javnosti

Vsemu delavstvu in javnosti sporočamo:

To obvestilo delavstvu in javnosti je zaključno, ker je bila stavka 20. t. m. zjutraj ob 1. uri končana, in sicer v obeh obratih, to je na Savi in na Javorniku.

Pogajanja, ki so se vršila ves dan, so dovedla zvečer ob 9. uri do zaključka. Dopolne je delovala še komisija na Javorniku, ki je rešila od prejšnjega dne neresene sporne točke in to točki, ki se tiče težke proge in pribitka tesarjem. Tozadevni točki sta bili rešeni ugodno za delavstvo in je bil stavljen tozadevni predlog za popoldansko glavno razpravo.

Popoldanska glavna razprava se je pričela ob 16. uri in je bilo pri njej navzočih 26 zastopnikov: od tega 12 zastopnikov lokalnih delavskih organizacij, 2 glavna zastopnika, 4 zastopniki del. centralnih organizacij, 4 zastopniki podjetja, 2 zastopnika Del. zbornice, 1 zastopnik Inspekcije dela in 1 zastopnik oblasti.

V prvi točki so bili predloženi javniški komisije soglasno odobreni. V drugi točki je tovarna izjavila, da ne bo izvajala nad delavstvom nikakih posledic zaradi stavke ali zasedbe tovarne, izvenših onih, ki so fizično posegli po kakem nameščencu podjetja, pa še te samo tedaj, če jih bo obsodilo sodišče. V zadnji točki, ki se je tikala obnove obratovanja in pričetka dela, je bilo sklenjeno, da bo delavstvo po podpisu sporazuma zapustilo tovarno, da bo delavstvo izročilo proti pregledu obrate svojim obratovodjem, da bo podjetje uspostavilo delo v posameznih obratih čimprej bo mogoče po načinu dela v posameznih obratih, najkasneje pa mora biti vse podjetje v štirih tednih v polnem obratu in morajo biti pri tem zaposleni vsi delavci. Če bi kak obrat v okvirju teh štirih tednov ne mogel z vso posado začeti z obratovanjem, se bo obratovanje vršilo po načelu izmen, tako da bo vsak čas zaposlen drugi del delavstva in se bo vse delavstvo tako izmenjalo pri delu. Za točke, ki zdaj niso bile definitivno rešene in so bile pridržane naknadni rešitvi, se pričnejo razprave pod predsed-

ništvom insp. dela inž. Barage v torek dop. ob 10. uri.

Zatem so delavski zastopniki odšli poročat tako v tovarno na Javorniku kakor tudi v tovarno na Savi. Poročila so bila po daljšem razmotrivanju položaja in doseženih stvari sprejeta od delavstva obeh tovarn. Delavstvo je sklenilo, da pred zapustom tovarniških objektov očisti prostore tovarne, jih izroči posameznim obratovodjem in zatem ob 1. uri zjutraj zapusti podjetje. Izhod se je izvršil v najlepšem redu, popolnoma počasi in postopoma ter ni bilo pri izhodu nikakega navala. Zatem so zastopniki delavstva odšli k podpisu sporazuma, ki je bil podpisan ob pol 2. uri zjutraj po 24. od 26. zgoraj navedenih zastopnikov posameznih korporacij.

Borba je končana. Toda ne za večno. Vsi moramo biti pripravljani, da stopimo vsak čas, kadar bo potreba, v novo borbo in se še nadalje borimo za svoje delavske pravice. Zaradi tega se moramo vsi še vse bolj kakor doslej oprijeti svojih strokovnih organizacij, katerih moč in potrebo smo — če še nikdar prej — zadostno spoznali zdaj in jih utrdili, da bodo v prihodnjih borbah spet z zadostno silo lahko branile interese in pravice nas vseh.

Glavni zaupnik Save in predsednik SMRJ sta bila danes dopolne v tovarni Sava, kjer sta obiskala vse obrate in dobila od vseh mojstrov oz. obratovodij zagotovilo, da je ostalo vse v redu in da so vsi stroji kakor tudi druge tovarniške naprave v najboljšem stanju.

Solidarnost je tekoči teden pokazala svojo moč in silo. Zaradi tega jo utrdimo še za naprej in to z delom in ojačenjem strokovnih organizacij.

Zatorej vsi v strokovno organizacijo, kar bo najboljša priprava za sigurnost v bodočnosti!

Vrhovni medstrokovni odbor.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

skoraj ves obraz. Stražnik, ki ga je aretiral, se je jezil. Nehote je moral Jože gledati njegove roke, koščene in polne sončnih peg, z dolgimi, zakrivljenimi prsti. Še vedno čuti njihov prijem na svojem vratu in rami.

»Kdaj pride Radič?«

»V eni uri, mislim.«

»Tako!«

Nato reče Jožetu: »Sedi tja na klop!«

Toda fant ni sedel. Rdečelast stražnik pa je stopil k malemu pultu v kotu ter vprašal:

»Kako se pišeš?«

»Jože.«

»Kako še?«

»Cerjak.«

»Kje stanuješ?«

»V Dolgi ulici.«

»Star?«

»Štirinajst.«

»Štirinajst let? ...« zakliče črni, se napol okrene in začudeno pogleda rdečelaseca, »ali verjamete, da je moj mali z devetimi leti močnejši?«

Oni drugi je stopil k ubogemu fantu ter ga pogledal.

»Da, da, to že verjamem — ta

ima tudi nekoliko boljšo hrano. Ta ubožec je napol sestradan.«

Pogleda na svojo žepno uro in na stensko ter odide.

»Ali imaš še starše?« vpraša zdaj črnolasec.

In ko deček prikima, reče: »Kaj je tvoj oče?«

»V dobrih časih težak — toda zdaj...«

»Gotovo nima nobenega dela. Zakaj si ukradel kruh?«

»Bil sem v prodajalnici, da kaj kupim, toda nihče ni prišel — jaz sem bil pa tako zelo lačen.«

»Pa vendar se nisi najedel.«

»Ne...« in Jože je jezno pogledal kruh.

Stražnik je ogledoval siromašno obleko, same stare, ponošene reči, ki so bile fantu prevelike; suknič, čigar ramena sta mu segala do komolcev, hlače prevezane z motvozom, ena hlačnica daljša od druge, mnogo prevelike šolne in preluknjane nogavice, iz katerih se je videlo umazano meso.

Stražnik je zmajal z glavo.

(Konec sledi.)

Opozorilo

vsem naročnikom »Svobode«!

Radi raznih tehničnih težav, ki jih nismo zakrivali mi, bo izšla prihodnja dvojna številka mesečnika »Svoboda« 10. avgusta. Naročniki naj nam oprosté to majhno zamudo, ki jo bomo popravili s tem lepšo vsebino naše revije. Odslej bo revija redno izhajala. Zato prosimo vse, da tudi redno plačujejo, oziroma povrnejo zamujeto naročnino.

KONZORCIJ »SVOBODE«

Doma in po svetu

»Prosvetna zveza« zopet dovoljena. — Notranji minister dr. Korosec je ugodno rešil pritožbo Prosvetne zveze proti razpustu. V dekretu, ki zopet dovoljuje delovanje te zveze, se navaja, da »kraljevska banska uprava v Ljubljani pred razpustom... ni upoštevala bistvenih predpisov upravnega postopanja, ker v smislu §§ 70, 76 in 79 zakona o občem upravnem postopanju ni zaslišala njihovih statutarnih predstavnikov, niti ni zadosti proučila činjenic...« Prav isti momenti pridejo v poštev pri razpustu »Svobode«. Zato se pričakuje, da bo notranje ministrstvo na enak način rešilo priziv »Svobode«.

»Slovenec« se solidarizira s fašisti. Sobotni »Slovenec« kritizira Francijo in Čehoslovaško radi prijateljskih pogodb z Rusijo in pravi, da meramo radi katoličanstva stati skupaj s fašisti proti Rusiji. Medtem pa fašizem v Nemčiji ne kaže prav nič prijaznega obraza proti katoliški duhovščini. Očividno »Slovenca« to prav nič ne moti — glavno je sovražstvo proti Rusiji. Pri tem »Slovenec« pozablja še na eno, namreč, da imajo fašistovske države kljub vsemu redne gospodarske odnose z Rusijo. Tako »Slovenec« prekaša v nazadnjaštvu celo fašiste.

Dr. Maček proti klerikalizmu. Dr. Maček, vodja hrvatskega gibanja po smrti Stjepana Radića, je izjavil v »Obzoru«: »Resnica je, da je ves hrvatski narod antiklerikalni, resnica je, da je bil tudi pokojni voditelj Radić protiklerikalno usmerjen, a resnica je končno tudi to, da je ves hrvatski narod globoko veren in je bil zelo veren tudi pokojni Radić... Hrvatski narod ostane, kakor je bil pod vodstvom Stjepana Radića, naspriproten klerikalizmu, toda vdan svoji veri.«

Rojstni dan dr. Vl. Mačka v soboto so v Zagrebu proslavljali z raznimi ovacijami. Dr. Maček je sprejemal deputacije in razne politike. Na ulicah pa je prišlo ponekod do izgrediv. Demonstranti so razbili šipe na hišah, ki niso razobesile zastav. Pri neki taki priliki je nek detektiv težko ranil nekega izgrediva s strelom v trebuh. Spopadi so bili tudi med manifestanti in nekimi nacionalističnimi skupinami, ki so morale bežati. Tisti pa, ki se jim beg ni posrečil, so morali občutiti težke pesti navdušenih manifestantov. Predsednik vlade je o teh manifestacijah izjavil v skupščini, izzvan od Jevtičevcev, ki so hoteli zagrebške manifestacije izkoristiti proti vladi, to-le: »Prepričani bodite, da v Zagrebu razen nekaj razbitih oken ni bilo nobenega demolanja lokalov in da ni bil ubit noben človek, sedaj pa vlada v Zagrebu popoln mir in red.«

»Pof« in »Orjuna« še vedno obstojata. Vse ljudstvo je po veliki časopisni kampanji pričakovalo, da bodo razpuščene vse fašistovske organizacije kakor »Pof«, »Orjuna« i. p. Toda te organizacije doslej še vedno delujejo.

Velike demonstracije proti klerofašizmu na Dunaju. Prejšnji teden so dunajski socialisti po vseh okrajih razdelili letake in priredili leteča zborovanja proti klerofašističnemu terorju. Policija je na novo aretirala okrog 500 delavcev.

Ruminski zunanji minister Titulescu odpotuje v Rusijo radi političnega dogovora in gospodarskega sporazuma. Kdaj se bodo uredili odnosi med Rusijo in Jugoslavijo?

IZ NAŠIH KRAJEV**Ljubljana**

Stari in novi radikali. V Ljubljani se opaža zanimivo gibanje med različnimi stari in novimi radikali. Radikalna stranka je bila svoj čas v Ljubljani slavna po tem, da je imela na tisoče članov, pa skoro nobenih volilcev (ker tedaj so bile tajne volitve). Po številu vpisanih članov je bila podobna kasnejši JNS, ki ji je neki »star radikal« izročil ves strankin arhiv. Zdaj pa, ko se bivši klerikalci pripravljajo za vstop v reformirano radikalno stranko, premišlujejo prejšnji radikali, ali bo prostor za vse mogoče radikale v eni stranki. Radi te negotovosti baje začasno tudi ne bo nikakih sprememb v sedanjih občinski upravi. Avtonomističnim klerikalcem pa vsa ta politika sploh ne gre v glavo. Tretji se spet boje, da nova radikalna stranka ne bo nič bolj načelna od JNS, ker se pripravljajo za vstop v njo vsi JNS-ovci, ki upajo — in kdo ne upa? — na koristi od nove stranke. Tako bo pripravljalnemu odboru te stranke še težje izbirati kakor je Jevtič izbiral med desetstotimi kandidati, pa je po vseh premišljanjih mislil, da si je izbral same najzvestejše borce. Vse to narekuje previdnost tudi »Slovenca«, ki se pri poročanju o novi radikalni stranki omejuje v glavnem na — vesti beograjskih listov. Radi te splošne zaskrbljenosti in negotovosti, kdo bo prav za prav vodil prihodnje volitve in zmagal pri njih, se je pozabilo na Veliko Ljubljano, na sušaško in kranjsko cesto, na tramvaj in bolnišnico in še na razne zadeve, za katere se zanimajo Ljubljančani in drugi dobri Slovenci.

Stadion, »Ilirija« in »Orel«. Stadion, ki ga je dobila v polpreteklem času v najem »Ilirija«, bo menda doživel prvi javni telovadni nastop obnovljenega »Orla« na mali šmarnen.

Imenitna odredba za gostilničarje. — Združenje gostilniških podjetij, ki mu začasno predseduje znani »Pohodovec« g. Ciril Majcen, kolodvorski restavratore, je izdalo vsem gostilničarjem v Ljubljani okoličnic, po kateri ne smejo točiti nedolžnega, kislega cvička izpod 14 Din, štajerskih vin ne izpod 16 Din itd. Če se začasni predsednik g. Majcen smatra za merodajnega, da v imenu društva diktira vsem gostilničarjem tako visoke cene vinu, zakaj ni določil še cen jedem, n. pr. za pol piščanca 20 Din, za solato 6 Din, za košček kruha 1 Din, za juho 4 Din itd.? Hkratu pa naj bi bil še na vseh gostilnah napis: »Vstop dovoljen samo gostom, ki imajo nad 4000 Din mesečnih dohodkov«, da ja ne bi kak nevednež kljub visokim cenam prestopil praga navadne gostilne. »Slovenec« sicer pripominja, da »je ta razglas v prvi vrsti naperjen zoper nekatere dalmatinske vino-toče«. Četudi bi bilo to res — kar pa ne bi bilo upravičeno — še nikakor ne bi opravičevalo diktiranja tako visokih, pretiranih cen v teh časih, ko so tako nizki zaslužki ogromne večine ljudi. Zato pričakujemo, da bodo te cene obvelale samo za restavracijo, ki jo vodi g. Majcen in za najvnetejše posnemovalce.

Maribor

VSEM ZAUPNIKOM NA ZNANJE! — Nameravani shod, ki je bil na zadnji konferenci določen za prihodnji četrtek, smo morali preložiti na poznejši čas, ker je Unionska veranda oddana. Kdaj se bo vršil nameravani shod, bodo zaupniki pravočasno obveščeni.

ODBOR SZDJ. Za narodno obmejno javnost neobhodno potrebni »Mariborski Večernik« se je združil s »Slovenskim Narodom«. Kot vzrok navaja težkoče, povzročene po splošni stavki grafičnega delavstva. Previdno pa so gospodje v filijalki »Jutra« zamolčali dejstvo, da grafičarji v Mariborski tiskarni, kjer se tiska »Večernik«, niso stopili v stavko, temveč jih je podjetje izprlo, kar naj narodna obmejna javnost tudi blagohotno upošteva. Odkar so izprli grafično delavstvo, stavijo sedaj tako »Večernik«, kakor tudi »Slovenski Narod« stavkokazi. »Večernika« v Mariborski tiskarni niso več zmagovali, ker bi sicer ne mogla izhajati »Mariborer Zeitung«, ki je za narodno obmejno javnost menda še bolj potrebna, kot »Večernik«. »Večernik« so preselili in raiši izdajajo v gotiči tiskano nemško glašilo. Lastnik tiskarne je g. H. Pogacnik, veleposestnik in industrijalec ter starosta »Sokola« v Rušah.

Prostovoljno v smrt. Te dni je izvršil samomor 46letni viničar A. Vogrinec. Kot vzrok se domneva uboštvo in pomanjkanje. I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino — podružnica Studenci bo priredilo dne 18. avgusta t. l. v Studencih delavski kolesarski dan ob sodelovanju vseh ostalih podružnic dravske banovine. — Strokovna komisija v Mariboru prouči vsa ostala delavska kulturna društva, da na ta dan ne prirede svojih prireditev ter da se zgoraj omenjene udeležijo.

Park-koncert. V sredo, dne 24. t. m. bo v mestnem parku koncertirala pod vodstvom kapelnika g. Schönherrja godba Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbencev. Koncert se bo pričel ob pol 21. uri. — Kako priljubljena je naša železničarska god-

Trbovlje**Razčistimo zadeve**

Dolgo časa je klika »enotne fronte« ribarila v kalnem. Vsi naporji njenih pajdašev, da oblatijo osebno delavske zaupnike, so bili zaman. Delavstvo je spoznalo, kakšni demagogi in denuncijanti se skrivajo pod firmo »enotne fronte«. Trboveljski agenti provokaterji bi z zlobnim zadovoljstvom želeli, da bi delavski pokret v Trbovljah delil usodo »Svobode«. Na rudarskih sestankih v Trbovljah se je javno prečitlo denuncijantske dopise, ki so jih pisali enotni frontarji in drugi čez razredno delavsko organizacijo ZRJ in njene funkcionarje na oblast. Delavstvo nima večjega nasprotnika kakor denuncijanti in agente provokaterje. Sedaj se ti izdajalci ponovno hlinijo delavstvu in mu pripovedujejo, da je treba

ba, so ponovno pokazali zadnji koncerti v mestnem parku, katere je posetilo ogromno število ljudi. Kapelnik in godbeniki so želi za vsak odsviran komad dolgočasno odobravanje.

Predavanje za mojstrske izpite se začne v ponedeljek, dne 22. t. m. ob pol osmi uri zvečer v deški meščanski šoli v Kerkovi ulici in bodo obsegala približno 18 večerov. Predavalo se bo iz vseh predmetov, ki prihajajo pri mojstrskih izpiti v poštev in so ta predavanja dostopna vsem mojstrom in pomočnikom, ki se pravočasno prijavijo.

Za vse vajence in vajenke obvezno vpisovanje v obrtno-nadaljevalno šolo se bo vršilo od 1. do 20. avg. med 10. in 11. uro pri mestnem poglavarstvu. Priglasiti se morajo vsi vajenci, ki še nimajo odpustnic in še niso dosegli 18 let. Zadnje izpričevalo morajo prinesiti s seboj.

Osebna vest. V tajništvo Štajerske hranilnice in posojilnice v Mariboru je vstopila namesto dr. Daneva s. Jenkova iz Ljubljane.

Od avstrijskega financarja je bil ustreljen na meji pri St. Ilju tihotapec Rojs iz Krčevine, ker se pri prekoračenju meje ni hotel odzvati klicu »sto!«.

Ubežlega kaznjence, Miho Obrula, ki je ušel iz kaznilnice v Sremski Mitrovici, so po hudem boju premagali in aretirali orožnik v Holmcu pri Prevaljah, ko je hotel ubežati čez mejo.

Pasji davek za leto 1935 morajo lastniki psov plačati do 31. t. m. pri mestni blagajni.

Voljaškim nabornikom je prepovedano točiti alkoholne pijače v dneh od 24. do 27. julija in od 29. julija do 1. avgusta.

Rampo pred Glavnim kolodvorom naj bi mestna občina še pred Mariborskim tednom dala očistiti, ker nam grd plevel, ki tam raste in razna navlaška gotovo ni v čast. Končno naj mestna občina skuša doseči z direkcijo drž. železnic potreben dogovor, da se prostor pred kolodvorom uredi, kakor se za mesto spodobi.

postati član strokovne organizacije, in kar je najbolji demagoško, je to, da pravijo, da hočejo vstopiti v tisto organizacijo, ki so jo denuncirali pri oblasti.

Za vsakega poštenega sodruga-rudarja so odprta vrata organizacije, a za denuncijante in njihove pomagače ne. Za te so vrata organizacije tako dolgo zaprta, dokler javno v »Delavski Politiki« in »Delavcu« ne obzalujejo izdajstva, ki so ga nad delavskim pokretom zagrešili. Šele tedaj lahko računamo na sprejem.

Strokovna organizacija je, ne poznava joč pravega obraza teh lažirevolucionarjev, postavila nekatere v razne funkcije, ki jih opravljajo tako, da je v največjo škodo zavarovanih članov in je prizadeto delavstvo že zdavnaj obsodilo te ljudi, ki znajo samo denuncirati in izdajati delavske interese.

Pred volitvami v delavsko zavarovanje**Minister socialne politike obeta volitve**

V razpravi finančnega odbora je minister socialne politike Preka izjavil, da bodo volitve v okrožne urade socialnega zavarovanja kmalu razpisane, ker je to splošna želja

delavstva. Za volitve pa so se izrekle doslej le svobodne strokovne organizacije.

Na volitve se mora delavstvo pripraviti pošteno!

Komunistični poslanec Torgler prestopil k nacionalsocialistom.

Bivši komunistični poslanec Torgler je bil, kakor znano, dolgo v zaporu v prosluli zadevi požiga nemškega parlamenta. Zdaj se je spokobil in nacionalsocialisti so mu dali svobodo. Torgler je že pozval v Berlin svoje otroke, ki so bili medtem v emigraciji v Pragi. Znani Dimitrov

je v Moskvi obsodil Torglerjevo izdajstvo. Tej Torglerjevi slabosti se ne smemo čuditi, ko vemo, da je pri nas polno bivših komunističnih poslancev in voditeljev brez vsakih predhodnih zapornih kazni prešlo v JNS, razne druge nacionalsocialistične organizacije in uredništva meščanskih listov, kjer pisarijo proti socialistom.

V Trbovljah danes nihče ne verjame tem »enotnim frontarjem« ter jih obsoja vse delavstvo in tudi upravičeno. Zato ponovno pribijemo, da so oni in njihovi pomagači utonili v blatu, ki so ga metali na organizacijo.

Kranj

Razpust »Svobode« je bila senzacija, ki je izzvala pri delavstvu in niemu naklonjeni javnosti nepričakovano presenečenje in globoko občuteno razočaranje. Kar se tiče razlogov razpusta posameznih podružnic, ugotavljamo, da naša podružnica ni nikjer prekoračila delokrog zvezinih pravil. Vršila je obkulturno akcijo za izobrazbo delavstva. Delo je imelo že velike pozitivne uspehe. Vse lokalne prireditve, bodisi dramatične predstave, kakor veselice, so bile vedno organizirane disciplinirano in dostojno, v vzor vsem meščanskim društvom. To lahko potrdi tudi policija, kateri na naših prireditvah ni bilo treba poseči nikdar v akcijo. Delo pa se je ravno v zadnjem času posebno oživelo. Razgibali smo množice za delavsko kulturo tudi v okoliških vaseh; kajti vložena so bila pravila kar za štiri nove podružnice, in sicer za Smednik, Senčur, Šutno in Naklo, s katerimi bi potem lahko skupno delovali. Agilni sodrugi »Svobodaši« se niso ustrašili obdelovati kulturnega polja tudi na terenu, kjer je doslej bila puščava, kljub obstoječim »kulturnim« organizacijam. Pozivamo sodruge, da radi te odločbe ostanejo hladnokrvni in zvesti naši misli in boju za našo kulturo. Posvečajo nal več pozornosti naši »Delavski politiki« in socialistični literaturi. Ko bo pa prišel čas, bomo pa prišli s podvojeno silo za delo.

Knjige Cankarjeve družbe je mogoče naročiti pri poverjeniku »Delavske politike«. Ne odlašajte, ker čas hiti!

Izlet na Begunjsko bo priredila SDSZJ podružnica v Kranju v nedeljo, dne 28. julija t. l. Odhod ob 5.58 jutraj z izletniškim vlakom do Tržiča. Vsak naj kupi pri odhodu izletniško karto, katera velja zvečer tudi za povratek. — Družnost!

Pesje-Velenje

Rudarji zborujejo. Shod rudarjev, ki se je vršil minulo nedeljo v gostilni g. Marna, je posetilo poleg velikga števila rudarjev, tudi nekaj delavcev iz privatnih podjetij. — Shod je otvoril in vodil silvolasi s. Valenčak, ki je uvodoma obrazložil pomen zborovanja in na to podal besedo s. dr. Jelencu iz Maribora, ki je v daljšem govoru na lahko razumljiv način razlagal zakonita določila naše socialne zakonodaje. K drugi točki dnevnega reda je govoril s. Jelen, ki je naglašal potrebo ustanovitve strokovne organizacije za rudarje in delavce v privatnih podjetjih. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov in sklenili, da se bodo odslej bolj zanimali za svoje pravice, ki jih je mogoče braniti in izboljšati je potom močne strokovne organizacije. Govorili so še o potrebi organizacije ss. Valenčak, Snoj in Vinko Zajc iz Šoštanja, nakar je bil izvoljen tričlanski odbor z nalogo, da bo nabiral nove člane in pripravil vse potrebno za čimprejšnjo obnovo podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije v Velenju. Delavci privatnih podjetij pa se bodo zaenkrat organizirali v sekciji, ki bo pripadala podružnici Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Šoštanju. Priglasilo se je tudi več novih naročnikov za »Delavsko Politiko«, nakar je s. Valenčak pozval navzoče zborovalce, da se čimbolj oklenejo svojih razrednih organizacij in je zaključil zborovanje.

Poljčane

Davčna pretiranost pri odmeri zgradarine. Nek delavec ima staro leseno bajto, komaj uporabno za stanovanje, k sebi je sprejel nekega delavca, ki si boljšega stanovanja ne more privoščiti. Ker je pa ta delavec dobil spomladni delo na prosti, kjer ne zasluži več kot 18 Din na dan in mora zdrževati 6 člansko družino, zato odsluži stanovanje z delom, ki znaša dva dni na mesec. Davčna uprava pa je na podlagi tega ugotovila kosmato najemnino z Din 600.— Medtem pa nekateri posestniki, ki imajo ob cesti zidane hiše, nimajo tako visoko odmerjene zgradarine. — Dobro delo bo torej naredil tisti, ki bi zakon izpremenil tako, da bi hribovski bajtarji ne plačevali tako visoke zgradarine kakor tisti, ki imajo velike hiše ob cesti.

Najbolji drago meso imamo v Poličanah. V sosednjih Ločah je po 6 Din kg, pri nas pa še zmeraj po 10 Din. Govejo živino pa plačujejo mesarji kmetom po 2 do 2.75 Din žive teže.

30 urni delovni teden v Ameriki.

Kljub vsemu odporu velekapitala se Roosevelt v Ameriki trudi, da izvede razne reforme. Tako je zdaj delovni odbor v parlamentu sprejel osnutek zakona, s katerim se uvaja 30 urni delovni teden in se prepoveduje vsaka zaposlitev otrok izpod 16 let.

Pojasnilo. G. dr. Joža Bohiniec nas je naprosil, da objavimo to-le pojasnilo: V št. 56, z dne 17. 7. 1935 Vašega cenj. lista ste na str. 3 v prvi rubriki prinesli tudi za beležko, da sem jaz postal član upravnega sveta tovarne za dušik v Rušah. V pravni svet tovarne za dušik sem bil imenovan kot delegat Mestne hranilnice ljubljanske, v katere upravnem odboru sodelujem kot zastopnik občinskega sveta ljubljanskega. Zato torej v upravni svet tovarne Ruše nisem prišel kot delničar, pač pa kot zastopnik socialne-komunalne ustanove.

Površen pregled na situacijo

Edino uspešno spekulantom in hazarderjem — svoboda besede in tiska

»Jugoslovenski Lloyd« z dne 21. julija 1935 prinaša članek dr. V., v katerem razmotriva o situaciji, seveda gospodarski. Šest let so ljudje morali molčati in oduševljeni so, ko lahko izražajo svoje mnenje. V dobi čakanja je postala nenačelnost načelnost. In čas — Pašičevo geslo, čeprav ga ne odobravamo — je postal najmočnejši faktor, ter odstranil iz gospodarske polemike satiro, s katero so časnikarji obravnavali gospodarskopolični vprašanja.

Dalekovidni gospodarstveniki in rodoljubi, ki v politiki niso sodelovali, se vprašujejo v ožjem krogu in javno, kako je to mogoče, kdo je kriv, da se že šestnajst let nahajamo v negotovosti in da imamo sedaj na dveh področjih narodnega življenja sedanjo situacijo? Odgovor na to vprašanje dajo isti. Kratko pravijo: »Vsemu so krive komercialnopolitične klike in familije, ki so iz sebičnih razlogov želele in

vzdrževale današnji naš politični gospodarski kaos. Kot »političarji« so se prav ti člani klik in familij usedali tam, kjer so lahko koristili sebi. Te klike in familije, ki jih je nekaj sto, se morao odstraniti z odločevalnih mest, da se bo oddahnilo štirinajst milijonov državljanov. Odstraniti je treba komercialnopolitične klike in familije, ki se postavljajo enostavno na stališče: »Pa naj bo magari za nami potop!«

Proti tem hazarderjem in spekulantom se dviga burja, to je zaenkrat edini razveseljiv pojav.

Člankar torej odkrito pravi, da so razmerje krivi hazarderji in spekulanti. Če pa hočemo uspešno boriti borbo proti njim, je potrebna svoboda besede in zborovanja. Najžalostneje bi bilo, če bi ti elementi dobili zopet absoluten vpliv in zatrli zopet v svojem interesu javno mnenje, ki edino more izvojevati v tem pogledu korekturo.

Grafičarji v boju

Juriš delodajalcev se nadaljuje

Izprtje v grafični industriji se vedno trajajo. Niso pa vsi principi zadovoljni s sedanjim stanjem, ampak le peščica, ki se vedno računa, da se ji bo s stavkokazi, izučevanjem lajkov itd posrečilo izpodkopati temelje organizacije grafičnega delavstva. Grafičarje spraviti ob težko priborične pravice. Kdor hoče vedeti, kaj je razredni boj, ima sedaj najlepšo priliko, da to vprašanje prouči in končno spozna, da je razredni interes močnejši kot pa so razlike v veri, narodnosti ali političnem naziranju. Sedanji boj v grafični industriji najtemeljiteje dementira vse lepo in genljivo pisanje meščanskega tiska o stanovskem sožitju, narodnemu bratstvu, človečnosti itd. Razredno nasprotstvo, ki je utemeljeno v kapitalističnem načinu gospodarstva, diktira tudi za držanje principov do ljubih slovenskih delavcev, med katerimi so tudi dobri nacionalisti in verni kristjani.

Grafičnemu delavstvu ne preostaja drugega kot boj, ki mu je bil usiljen. Prepričano je, da bodo gospodje stotisočake, ki so jih pripravili riskirati za zlom grafične organizacije, porabili brez haska, pri tem pa težko oškodovali manjša podjetja, ki take igre ne prenesejo brez težkih potresov, ki jih pa gospodje velepodjetniki vežejo s solidarnostnimi izjavami.

Seveda bodo gospodje hoteli v času izprtja porablene kapitala nadomestiti na račun dela svojih uslužbencev, toda grafično delavstvo ni voljno, da bi si to pustilo dopasti.

Solidarnosti grafičnega delavstva ne bo mogoče vzdržati, kot si to gospodje principi predstavljajo, ker predobro ve, da je na kocki njegova bodočnost in bodočnost njegovih družin.

Neumijiva „Jutrovska“ politika za časa grafičarske stavke

Kdor čita poročila o stavlki grafičarjev v »Jutru«, služi, da ga poročila postavljajo pred zagonetko. Kaj pravzaprav hočejo gospodje? Organizacija grafičarjev sama ne more biti zločinec, ki ga »Jutro« obsoja na smrt. Najbolj čudno je tudi, da v sedanjem političnem položaju podjetje sprejema tako borbo, zaradi katere mu grozi za bodočnost velika škoda. Če se prav spominjamo, so gospodje že nedavno prodajali svojo veliko tiskarno komurkoli. Pogajali so se s krogi, ki bi imeli denar, toda takrat do kup-

čije ni prišlo. Materijalni viri podjetja so sedaj manjši, zato je verjetno, da žele napraviti kupčijo ali sploh ali pa izvesti kolaboracijo z ljudmi, ki bi jamčili za temeljitejšo fundacijo njihovih podjetij ter večjo rentabilnost. Gospodje imajo prav, če iščejo zanesljivejšo podlago, nimajo pa prav, če vodijo boj s svojimi nameščenci, ki se v ta vprašanja ne vtikajo in ščitijo samo svoje interese. Njih dolžnost je to, Gospodje, dajte se pomiriti in spoznajte, da ona tudi delavec pravico do socialne eksistence.

Bolgarija na razpotju

Strah pred likvidacijo diktature

Bolgarski režim je prepovedal politične stranke z vsjo strogostjo.

Razpust »Obnove«, urada za socialno obnovo, kaže, da namerava Toševa vlada polagoma odpraviti režim z dne 19. maja. Vladna izjava se je še sklicevala na ta režim le z ozirom na vojaško ligo iz taktičnih razlogov. Med tem pa so častniki zapustili politiko in se vrnili v vojašnice. Kaj pa sedaj? Ali se bo režim naslonil zopet na stranke, ker intelektualci in republikanski čast-

niki nimajo nobene zveze z množicami Zvenovskega kroga? Vlada se obotavlja, da bi se vrnila k stanju pred 13. majem 1934, kakor zahteva kmetiška zveza. Zakaj, če to stori, se ojača nacionalnopolitično. Cankovo gibanje, ki odobrava avtoritarni režim, hoče pa izločiti vojaški vpliv. To neglede na nasprotstvo Georgieva in pristašev Velčeva, ki se tudi uveljavlja, ter je zasmehujoče izjavil, da se z izpremembami v vojski njegov vpliv ni zmanjšal.

Iz političnega gibanja

Novi režim je vsekakor svobodoljubnejši, kakor so bili nekateri prejšnji režimi. Zakaj po časopisju ne prestando čitamo, da imajo shode, konference in sestanke režimski in opozicionalni ljudje, kjer govore o politiki, o snovanju strank, o posameznih vprašanjih. Razmah meščanskih političnih gibanj, ali pravzaprav iskanj po pravcu in orientaciji, je precej velik. V tem »konsolidacijskem« političnem vrvenju, bi bilo delavsko socialistično gibanje odveč, zato se o njem nič ne govori in ne piše. To zahteva doba »konsolidacije« brez nas-

Novi pogromi v Nemčiji

V Nemčiji se vrše zadnje tedne zopet protijidovski pogromi. Te dni je postal v Berlinu policijski predsednik Helldorf, ki obljubljuje najhujši teror proti židovskim intelektualnim krogom in proti političnemu katolicizmu. Prizanašal ne bo socialistom in komunistom. Listi poročajo, da je Helldorf dal umoriti grafologa Hannusena, organiziral pogrome 1931 ter bil obsojen. Udeležen je bil pri požigu parlamenta. Pariški list pravi, da je postal v Berlinu »gangster« policijski šef. — To je le znamenje — položaja.

Ali je Vatikan za vojno z Abesinijo ali ne?

Italija pripravlja izelo krvavo vojno proti Abesiniji. Vatikan do danes v tem vprašanju še ni zavzel stališča. Splošne izjave proti vojni ne pomenijo nič, marveč je potrebno jasno povedati v konkretnem primeru svoje stališče, kar je pripisovati veliki previdnosti.

Te dni je nasprotno krožila po časopisju vest, da je, ko so bili po-

zvani v vojsko italijanski državljani iz vatikanske garde, rekel med drugim: »Člani palatinske garde morajo vršiti svojo dolžnost dobrih italijanov. Zaraditega je treba zahtevati od italijanske vlade neke dobrotnosti napram njim.«

To je razumljivo. Odločujejo pač politični odnošaji, ne načelo borbe proti vojni.

Razno

Svet Društva narodov skličejo kakor trdijo angleški viri, šele 29. t. m. — Veseliam se nič ne mudi.

Smrtna obsodba na Dunaju. Potratno sodišče v Riedu je obsodilo socialnega demokrata Otona Reissa na smrt. Prekinil je močni električni tok in med tem, ko je bila v mestu tema, so socialni demokrati raztrosili po mestu protirežimske letake. — In zato smrtna kazen, dočim so oni, ki so kršili ustavo in zakone veliki gospodje in — patrioti.

Izprememba v grški vladi. Na predlog Maksimosa in Kondilisa je vlada odstopila. Predsednik vlade je ostal Tsaldaris. Iz vlade so iztisnili izrazite republikance. Govore celo, da je vojska ponudila Kondilisu regentstvo, da omogoči povratak kralja. To politiko podpira Anglija.

Tri leta v Evropi še ne bo vojne, je izjavil Mussolini, čeprav bo vojna z Abesinijo.

Japonska nima interesov v Abesiniji. Tako je povedal japonski poslanik v Rimu Mussoliniju.

Zakon o delovni obveznosti obstoji v Nemčiji od 26. junija 1935. Vsak nemški državljani, čiste arijske rase, v starosti od 18. do 25. leta, se mora podvreči obveznosti dela za gotovo dobo, a najmanj za šest mesecev v posebnih, vojaško organiziranih in discipliniranih edincih in taboriščih. Zakon se nanaša tudi na ženske, vendar se bo zanje izdal poseben poslovni pravilnik. Moški pa bodo že letos vpoklicani, in sicer letnik 1915, kar bo dalo približno 200.000 broječo delovno armado, za razna načrtna javna dela. Očividno pa javna dela ne bodo glavni smoter te armade, ampak se hoče za slučaj potrebe z enim mahom pomnožiti nemška vojska za 200.000 mož, ker se bodo ti delovni obvezniki v prvi vrsti poučevali tudi vseh vojaških spretnosti. V delovno obveznost ne more biti sprejet, kdor je bil kaznovan z ječo ali so mu odvzete državljanske časti, od nearijcev pa samo oni, ki jih predvideva drž. obrambni

zakon. Slednji pa ne morejo doseči nobenih vodilnih mest. Šarže potrjuje nacionalsocialistična vlada.

Naš novi roman

V našem listu začne s 1. avgustom izhajati nov roman

»BOMBAŽ«

ki ga je spisal nemški pisatelj B. Traven. Ta pisatelj je delavstvu že znan po romanu »Zaklad Slave Madre«, ki je izhajal v »Svobodi« l. 1933. V »Bombažu« nam slika B. Traven življenje na mehikanskih bombažnih plantazah, dalje stavke v mestih, konča pa se roman z visoko pesmijo naravi. Snov je zajeta iz delavskega življenja in je poučna ter vzgojna. Travnovi romani se čitajo napeto ko detektivski romani, vsakega čitatelja pa mora zlasti prevzeti zdrav pisateljev humor, ki se mestoma zgosti v ostro satiro proti kapitalističnemu izkoriščanju. Prizori se vrste napeto kakor na filmu; kdor bo začel roman čitati, bo komaj čakal prihodnje številke.

»Bombaž« je prevedel v lepo in lahko umljivo slovenščino Talpa.

Naročajte se pravočasno na »Delavsko Politiko«.

Prijatelj Prirode

»Prijatelj Prirode« Maribor se bo v soboto, dne 27. julija t. l. udeležil vrtnega koncerta v gostilni »Mesto Ptuj« Löschnigg (ga. Seifried) na Tržaški cesti 3, Pobrežje. Igra godba Glasbenega društva železničarjev. Začetek ob 19. uri. V slučaju slabega vremena se koncert preloži. — V nedeljo, dne 28. julija kopalni izlet v Dogoše. Odhod ob pol 8. uri zjutraj od Kralja Petra trga.

Delavski kolesarji

Kolesarska dirka I. kolesarskega društva tekstilnih delavcev se je vršila preteklo nedeljo, dne 21. julija 1935 na 12 km dolgi progi Pobrežje—Dolgoše—Pobrežje. Izmed dirkačev so prišli na cilj: Lukas 21:41, Finkes Rudolf 23:27, Gabrovec 24:32, Just Martin 25:25, Anžič 25:28, Lebre Martin 27:35, Ferš Stanko 28:01. — Po dirki je izročil predsednik društva prvenca prehodni pokal. Progo je blokiral motoklub »Pohorje«. Prireditev je potekla v izvrstnem razpoloženju.

Sportna rubrika

Prvenstvena tekma Olimp : Atletiki v Celju

Za ljudi, ki se še niso otresli miljeja vaških pretepev, ni nogomet. Kdor ne zna gledati v svojem sportnem tekmeču sočloveka, ki skuša v plemenitem naporu vseh svojih umstvenih in fizičnih sil doseči najboljši rezultat, ne spada na igrišče. In takih bi lahko nabrali prav lepo število iz obeh klubov. Ti ljudje so se na tej tekmi obnašali kakor, da gre za iztrebljenje nasprotnika, mesto, da bi videli drug v drugem tekmeču, brez katerega bi tudi tebi ne bilo dano, da pokažeš, kaj si se doslej naučil.

Atletiki bodo hoteli na vse mogoče načine prikazati, da so Olimpovci upeljali surovi ton igri. Toda mi, ne da bi hoteli jemati katerokoli surovino v zaščito, moramo reči, da je Atletika kot najstarejši sportni klub v Celju, največ kriva, če je razmerje med posameznimi klubi tako zastrupljeno, da o kakem sportnem tovarištvu v resnici ne more biti govora. Sicer so pa žalostni konec tekme zagrešili predysem Atletiki, ki svojega razboritega tovariša niso mogli obdržati, da bi se ne zaletel v Olimpovce in z rokami začel obračunavati nad njimi. Pri tem pa seveda ne moremo zamočati gnusa nad onim, ki je že na tleh ležečega pretepača še sunil z nogo. V svetovni vojni je bilo mnogo divjanja, toda na tleh ležeči so bili vedno pardonirani.

O igri sami je treba reči, da so Atletiki nadkriljevali s tehničnim znanjem, dočim so Olimpovci zatajili sami sebe, saj smo včasih videli pri njih vsaj tendenco, da se kombinira, kar se jim je mnogokrat tudi z rezultatom bogato izplačalo. Na tej tekmi pa

niti tendence po kombinaciji niso pokazali. Zlasti sta jim odpovedala obe krili, ki pa tudi pri Atletiki nista bila dosti boljša, čeprav je njihov napad izvedel nekaj prav lepih in uspešnih kombinacij.

Olimpovo moštvo je fizično gotovo boljše kvalificirano za nogomet kakor Atletiki, toda pred vsem, če hočejo sami sebi dobro, naj vržejo najprej onega iz svoje srede, ki zanaša v moštvo tako nervoznost in konfuznost, ki je bila zanje vedno usodna, zlasti pa še pri tej tekmi. Ven tudi z onimi, ki si ne dajo dopovedati, da se tehničnega znanja ne more nadomestiti z brezglavim letanjem po igrišču. — Vratar Stanič je bil nesporno najboljši mož na igrišču, in Ključar je storil več, kakor se je dalo pri taki igri storiti, čepravno je zagrešil nekaj fohlov, katerih pa nobeden ni bilo zahtrebno hotimičen, ki jih pri mnogih drugih igralcih na obeh straneh ne moremo dovolj krepko obsoditi. Rezultat 2 : 1 za Atletiko odkovarja igri. Sodnik dr. Mlinarič iz Zagreba je bil odlični in lahko mirne duše rečemo, če bi imeli v Sloveniji kaj več takih sodnikov, bi ne postal naš sport tako žalostna karikatura, kakor je. Obrov.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblačilni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zato je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvo in trgovina Ivan Gogala na Jesenicah.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon števil. 2324.